

Strategisch kader GSP

Definitief concept 16 april 2024

1. Sturingsinstrument en afbakening

Dit **strategisch kader** voor Groningen Seaports (GSP) is het strategisch sturingsinstrument vanuit de raden van de gemeenten Het Hogeland en Eemdelta en de staten van de provincie Groningen. Het is een **weerslag** van de ambities van de drie overheden, wordt meegegeven aan de GR GSP en vervolgens opgenomen in de **aandeelhouderstrategie** vanuit GR GSP voor GSP NV. Het is een gezamenlijk kader vanuit de drie overheden dat richting geeft aan de inhoudelijke profilering, positionering en prioritering van de havens en hun bedrijventerreinen, voor de acquisitie en vestiging van nieuwe bedrijven, aan (nieuwe) deelnemingen door GSP NV en de voorwaarden waar deze aan moeten voldoen. Deze voorwaarden gaan nadrukkelijk ook over de inpassing, zowel ruimtelijk als functioneel, als ook over de effecten en meerwaarde die nieuwe activiteiten van de binnen GSP-beheergebied opererende bedrijven hebben op en voor de omgeving.

Het strategisch kader wordt vastgesteld **door de twee gemeenteraden en de provinciale staten** en gaat dus deel uitmaken van de aandeelhouderstrategie. Daar waar in dit document gesproken wordt over een directe relatie tussen strategisch kader en GSP NV wordt bedoeld dat dit via GR GSP en de aandeelhouderstrategie loopt.

Doel van het strategisch kader is het – via GR GSP – aan GSP NV meegeven van de gewenste koers en ontwikkelrichting. Het biedt een overzicht van afwegingsaspecten voor de beoordeling en toetsing van keuzes die relatie hebben met de havens en de daaraan verbonden bedrijventerreinen.

Het strategisch kader is in **ruimtelijke** zin van toepassing op het beheergebied van GSP en de daaraan te relateren (nieuwe of toekomstige) bedrijfsterreinen binnen de gemeenten Eemdelta en het Hogeland. Dit kader is er dus niet voor de hele regio Noordoost-Groningen of omliggende gemeenten.

In **functionele** zin heeft het strategisch kader betrekking op de afstemming en samenwerking op lokaal, regionaal en bovenregionaal niveau, zoals die met de andere (zee)havens, bedrijfsterreinen elders in het land met een directe relatie met GSP (zoals het logistieke centrum van Veendam) en deelnemingen van GSP NV.

In **programmatisch** opzicht geeft dit document aan GSP een werkbaar kader mee om de thema's die voor GSP en de overheden van oudsher belangrijk zijn (groei, werkgelegenheid, verduurzaming, toekomstbestendigheid) in te passen binnen de context van brede welvaart. Hierin spelen doelstellingen als sociale cohesie, evenwichtige werkgelegenheid, natuurherstel/-behoud en leefbaarheid een grote rol. Het primaat op (de samenhang tussen) deze doelstellingen ligt bij de overheden. GSP levert – in een samenwerking met de overheden – een bijdrage aan de doelstellingen door deze door te vertalen naar haar activiteiten.

Inhoudelijk werkt het strategisch kader als 'kapstok'. Het beschrijft op hoofdlijnen de gewenste inhoud en koers. Van belang is dat er voldoende ruimte is voor nadere invulling en uitwerking door GSP NV. Dit in afstemming met de provincie en twee gemeenten.

2. Strategisch kader – Profiel GSP

In deze paragraaf is het profiel van GSP op hoofdlijnen uitgewerkt. Nadere uitwerking en aanscherping vindt plaats in samenspraak tussen GSP NV en de overheden in zowel gebieds- en beleidsplannen door de overheid als in operationalisering in het bedrijfsplan van GSP NV.

Het 'robuuste' economisch profiel van GSP

Het profiel is onderscheidend en sluit goed aan bij hetgeen er al is. Naast dat onderscheidend vermogen leidt tot een sterkere (inter)nationale concurrentiepositie, ontstaat meerwaarde door samenhang tussen bedrijfsactiviteiten. Het bevordert versterking van ketens, samenwerking tussen bedrijven, versterking en (mede door het opzetten van samenwerkingsverbanden) versnelling van innovaties.

Het economisch profiel van GSP wordt bepaald door de volgende inhoudelijke hoofdthema's die zijn gekoppeld aan de twee havens:

- 1) Eemshaven met profiel energie, circulaire economie en duurzame werkgelegenheid
- 2) De haven van Delfzijl met biobased, chemie, circulaire economie en duurzame werkgelegenheid

Dat zijn sectoren waarin GSP nu al een stevige stempel zet in Nederland en waar er perspectief is voor verdere toekomstbestendige uitbouw en meerwaarde voor Groningen en de regio.

De ontwikkeling van de Eemshaven is randvoorwaardelijk voor de ontwikkeling van de regio; zij levert letterlijk en figuurlijk de energie voor de ontwikkeling van een circulaire economie in de regio en Noord-Nederland en draagt bij aan duurzame werkgelegenheid en betaalbare energie in dit gebied.

Voor Delfzijl ligt het accent op groene chemie, hernieuwbare koolstof en hoogwaardige circulaire industrie¹ alsook een bijdrage aan duurzame werkgelegenheid. Onderlinge uitwisseling tussen de havens binnen deze thema's is – in overleg – mogelijk. Tussen de beide havens zit bovendien complementariteit en synergie zoals het voordeel van grootschalige aanlanding van energie, beschikbaarheid van restwarmte en gezamenlijke kennisontwikkeling.

3. Strategisch kader – Afwegingskader

Het strategisch kader biedt een afwegingskader op drie niveaus, waaraan achtereenvolgens wordt getoetst:

- (Niveau 1) Toetsing aan het economisch profiel;
- (Niveau 2) Toetsing aan de mate waarin het economische profiel wordt versterkt;
- (Niveau 3) Toetsing in hoeverre wordt bijgedragen aan de brede welvaart in de regio.

Hieronder wordt op deze drie niveaus de gewenste inhoud en koers op hoofdlijnen beschreven. De benoemde niveaus vormen samen het afwegingskader voor activiteiten in het gebied, waaronder het al dan niet laten vestigen van nieuwe bedrijven. In de aandeelhouderstrategie worden nadere afspraken gemaakt hoe deze criteria in samenhang worden gewogen. Te denken valt aan vuistregels als het in samenhang voldoen aan een minimum doelstelling op de criteria per (haven)gebied.

Niveau 1: Toetsing aan het economisch profiel

Profiel

De beoogde ontwikkelingen in de havens dragen bij aan duurzame werkgelegenheid, versterking van de circulaire ketens, betaalbare energie en brede welvaart. In het geval dat op ontwikkelingen door GSP nieuwe activiteiten worden ontplooid is allereerst van belang dat deze activiteiten worden getoetst op hun bijdrage aan en versterking van het gewenste profiel van de verschillende havens. In dat geval zal de samenhang tussen de bedrijven en activiteiten in GSP's beheergebied worden versterkt waardoor waardeontwikkeling kan plaatsvinden. Algemeen geldt dat toekomstbestendigheid per havengebied leidend is. Nieuwe activiteiten kunnen ook bijdragen aan meer differentiatie, en/of inzet op niches, maar wel binnen het profiel.

¹ Onder 'hoogwaardige circulaire industrie' wordt verstaan: Producenten – vanuit afvalstromen – van waardevolle grondstoffen en halffabricaten met economisch toegevoegde waarde.

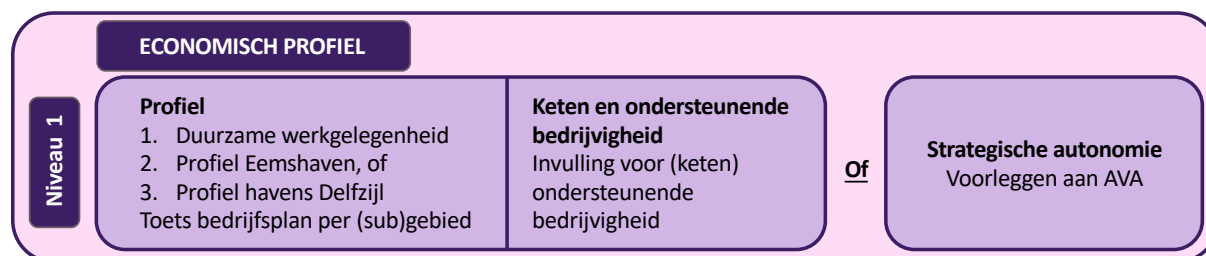
Keten en ondersteunende bedrijvigheid

Aan het profiel wordt ook bijgedragen als nieuwe activiteiten goed in de **keten** passen waardoor optimaal gebruik kan worden gemaakt van elkaars producten, reststoffen (bijv. industrieel water) en energie (warmte). Ook dient er ruimte te zijn voor **ondersteunende bedrijvigheid**, te denken valt aan logistieke bedrijven en dienstverleners. In de aandeelhouderstrategie wordt uitgewerkt welk deel van de ruimte hiervoor (per gebied) wordt gereserveerd. Dit dient uiteraard zoveel als mogelijk aan te sluiten bij de omgevings- en inpassingsplannen.

Strategische autonomie

Bijdragen aan strategische en nationale agenda's op het gebied van **strategische autonomie**: zeggenschap over grondstoffen en productiefaciliteiten die voor Nederland/Europa van strategisch belang zijn. Deze effecten zijn te beschouwen op verschillende niveaus: lokaal, regionaal, nationaal en internationaal. Het is belangrijk dat het inspelen op deze ontwikkelingen bestuurlijk wordt gedragen. Activiteiten die hierop inspelen dienen te worden geaccordeerd door de GR tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA), tenzij al opgenomen (en geaccordeerd) in het bedrijfsplan van GSP NV.

De toets op het eerste niveau ziet er als volgt uit:

Niveau 2: Toetsing aan de versterking van het profiel

Als aan het eerste niveau is getoetst volgt toetsing aan de criteria van het tweede niveau. Nieuwe activiteiten dienen extra bij te dragen aan versterking of verdieping van het profiel. Het zijn voorwaarden die waarborgen dat het gebied zich verder ontwikkelt tot een nieuwe innovatieve, circulaire en 'groene' regio.

MOET: Inpasbaarheid

Nieuwe en bestaande activiteiten dienen 'inpasbaar' te zijn; dat wil zeggen dat ze tenminste binnen (wettelijke) normeringen rond geluidshinder en uitstoot vallen maar dat ook rekening wordt gehouden met congestieperikelen, zoetwater-beschikbaarheid, (externe) veiligheid, natuurbehoud, landschappelijke inpassing en vaardieptes. Dit is een harde voorwaarde.

Innovatief vermogen

Verdere uitbouw van het onderscheidend vermogen dient plaats te vinden door het bevorderen van innovaties, en/of het bieden van ruimte voor experimenten en/of het samenwerken binnen de triple helix. Dit op (snijvlakken van) de genoemde thema's, maar ook op het vlak van sociale innovaties.

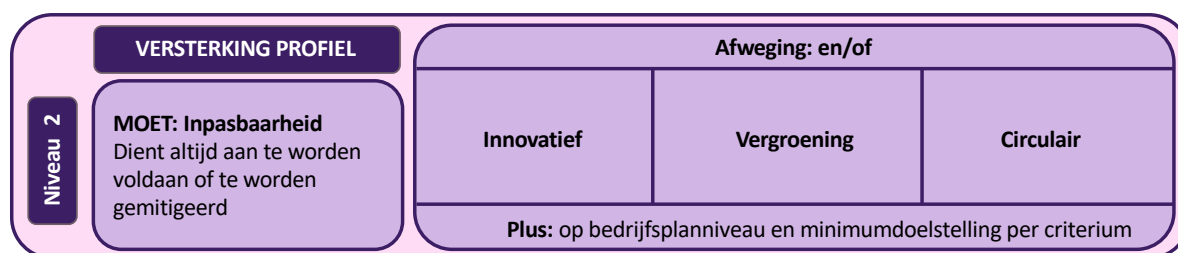
Vergroening

De drie overheden hebben de ambities dat de havens en de bedrijventerreinen 'vergroenen'. Nieuwe initiatieven en activiteiten moeten aantonen in de pas te lopen met doelstellingen met betrekking tot klimaatneutraal Europa in 2050 en met nationale doelstellingen voor reductie van stikstofemissies.

Circulariteit

Naast de inzet op hoogwaardige circulaire industrie wordt ook van nieuwe initiatieven verlangd dat ze bijdragen aan hoogwaardige circulariteit. Dit kan worden gerealiseerd op bedrijfsniveau of in gezamenlijkheid met een cluster van bedrijven.

De toets op het 2^e niveau ziet er als volgt uit:

Op niveau 2 **moet** worden voldaan aan het gestelde onder inpasbaarheid. Bij nieuwe activiteiten worden door GSP NV afspraken gemaakt aan welke **versterkingscriteria** wordt bijgedragen. In de aandeelhouderstrategie wordt dit verder uitgewerkt. Ook wordt met GSP NV bovendien per criterium een minimumdoelstelling uitgewerkt.

Niveau 3: Toetsing aan de bijdrage aan de brede welvaart in de regio

Niveau 3 gaat over de **positieve bijdrage** van nieuwe activiteiten aan de **brede welvaart** in de **omliggende regio**. Toenemende (groene) groei en werkgelegenheid zijn factoren binnen brede welvaart. Schaarste van ruimte, leefbaarheid in brede zin en duurzaamheid zijn belangrijke factoren voor activiteiten in het havengebied. Het belang van investeren in brede welvaart is tweeledig: ten eerste profiteren inwoners uiteraard van goede scores op brede welvaart. Ten tweede profiteren bedrijven als het goed gaat met de inwoners van de regio. Zij vinden daar hun medewerkers en een aantrekkelijke regio helpt ook bij het aantrekken van medewerkers van elders.

Dus naast het brengen van werkgelegenheid (en materiële welvaart) is ook van belang dat vanuit GSP NV/de bedrijven een bijdrage wordt geleverd aan een gezonde en veilige leefomgeving, milieu, sociale cohesie, welzijn, leefbaarheid en onderwijs. (Nieuwe) bedrijven moeten actief aan de slag met investeren in de verschillende onderdelen van brede welvaart. Op niveau 3 bestaat het afwegingskader uit vijf criteria, waarvan er één vereist is.

MOET: Veiligheid

Veiligheid speelt een belangrijke rol. Niet alleen op het gebied van fysieke en externe veiligheid (de risico's voor mens en milieu bij gebruik, opslag en vervoer van gevaarlijke stoffen) maar het havengebied is ook een centrum waarbij goederenstromen samenkomen. Dat trekt potentieel criminaliteit aan waarbij ondermijning loert. Het beperken van de potentiële impact dient in nauwe samenwerking tussen overheid, veiligheidsregio, GSP NV, bedrijfsleven en samenleving geadresseerd en ondervangen te worden.

Passende werkgelegenheid

GSP en de bedrijven in het beheergebied dienen een bijdrage te leveren aan de brede welvaart in de regio. Dat betekent profijt in de brede zin van het woord. Niet alleen economisch maar ook in sociaal en maatschappelijk opzicht. Het gaat om de kwaliteit van leven in de regio. Hierbij speelt (toename van) **passende werkgelegenheid** aan de basis een belangrijke rol; een passende beroepsbevolking bij de gevraagde (en toekomstige) typen werk. Meer werkgelegenheid brengt een huisvestingsvraag met zich mee en daarmee een groei van de bevolking in de regio. Dit heeft belangrijke effecten op de ontwikkeling van de samenleving en daarmee het voorzieningenniveau en **leefbaarheid** van de regio.

Kennis-ecosysteem en onderwijs

Het havengebied dient zich door te ontwikkelen als een **kennis-ecosysteem**. Door in te zetten op de samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid (triple helix) is kennisontwikkeling en verhogen van het opleidingsniveau binnen bereik. Deze inzet moet ertoe leiden dat talent wordt aangetrokken en behouden, maar ook dat de beroepsbevolking zich kan aanpassen aan nieuwe typen werk. Bedrijven worden ertoe bewogen mee te investeren in dit kennis-ecosysteem en het onderwijs op verschillende niveaus.

Milieu en leefomgeving

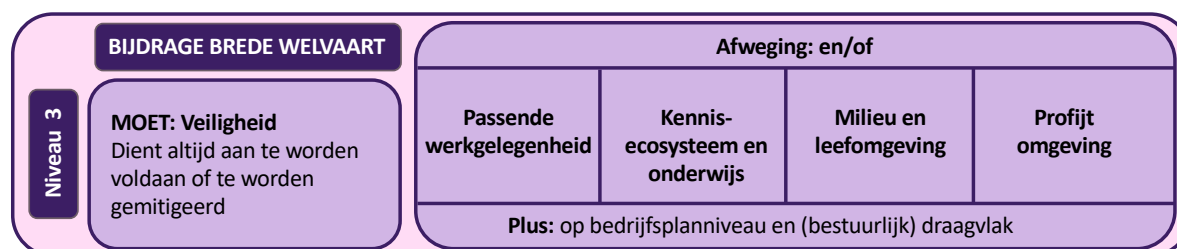
GSP verbindt zich aan de eisen zoals afgesproken in het klimaatakkoord 2050. Binnen brede welvaart zijn ook de vraagstukken van **milieu en klimaat** te scharen. Dat wil zeggen dat deze eisen als een minimum worden gezien en dat GSP inzet op toekomstbestendigheid en een hoog niveau van bescherming van milieu en klimaat.

Nieuwe bedrijven dienen te voldoen aan de eisen (zie inpasbaarheid) die gesteld worden binnen de huidige kaders van de omgevingswetgeving (licht, geluid, uitstoot, warmte, mobiliteit, waterbeschikbaarheid en vereisten rond externe veiligheid (bijvoorbeeld BEVI)). De inzet is een **'plus'**; extra inzet op het tegengaan van overlast (verkeer, licht, geluid, horizonvervuiling). Deze inzet op leefbaarheid is dus scherper dan opgenomen in omgevings- en inpassingsplannen en bestaande wet- en regelgeving. Vroegtijdig overleg met maatschappelijke organisaties (en afstemming met bewoners) kan invulling geven aan deze wens tot aanscherping.

Profijt voor de omgeving

Ontwikkelingen/activiteiten dienen bestuurlijk te worden gedragen. Als de (directe) omgeving kan **profiteren** van de aanwezigheid van de havenactiviteiten vergroot dat mogelijk het draagvlak onder de direct betrokkenen. Te denken valt bijvoorbeeld aan het benutten van de energieopwekking/verwarming en dit beschikbaar maken voor de omgeving. Maar ook projecten die bijdragen aan de sociale cohesie, huisvesting en/of welzijn.

De toets op het 3^e niveau ziet er als volgt uit:

Insteek is dat elke nieuwe ontwikkeling/activiteit in de havens een bijdrage levert aan de brede welvaart. De toetsing op deze vier criteria is daarom niet vrijblijvend. Belangrijk is dat GSP NV mede zorgdraagt voor draagvlak van haar activiteiten en die van de bedrijven in het beheergebied.

4. Strategisch kader - werking

Met dit strategisch kader geven raden en staten een bovenliggend kader mee aan GR GSP waarbinnen GSP NV kan opereren. Er is sprake van **wisselwerking** tussen (de expertises van) GSP NV en de overheden over hoe strategisch en tactisch invulling wordt gegeven aan dit kader. GSP NV vanuit hun specifieke kennis en expertise, onder meer van de relevante ontwikkelingen in de markt en de overheden vanuit de politiek-bestuurlijke plannen.

Met andere woorden: de in GR GSP deelnemende overheden willen enerzijds een kader stellen voor de activiteiten van GSP NV dat past bij hun beleidsfocus en vinden het anderzijds ook van belang dat GSP NV van concrete toegevoegde waarde is voor de regio en bedrijven die zij bedient. Aangezien GSP NV de partij is die het dichtst bij de bedrijven staat, wordt GSP NV gevraagd de concrete uitwerking te maken die aansluit bij de behoefte van de doelgroep bedrijven en tevens past binnen het meegekregen kader.

Deze uitwerking wordt, in de vorm van het bedrijfsplan, aan de AVA voorgelegd ter vaststelling.

Bij een nieuwe grote ontwikkeling die nog niet beschreven is in het bedrijfsplan wordt door GSP **beargumenteerd getoetst** of deze binnen de voorwaarden van het strategisch kader valt. Bij twijfel vindt afstemming – via de lijn van de GR – met de overheden plaats. 'Achteraf' vindt **verantwoording** aan de AVA plaats over de realisatie van de doelstellingen uit het bedrijfsplan. In de aandeelhouderstrategie wordt de werkwijze uitgewerkt.

Mocht tijdens de onderlinge afstemming vooraf blijken dat **afwijking** van het strategisch kader wenselijk is, dan wordt dit voorgelegd aan de AVA (in overeenstemming met de uitwerking in de aandeelhouderstrategie). Uitdrukkelijke toestemming is dan vereist. De bestuurders in de AVA (de colleges) leggen jaarlijks verantwoording af aan de raden en staten over eventuele afwijkingen. Bij majeure voorgenomen afwijkingen van het strategisch kader kunnen de colleges besluiten deze vooraf voor te leggen aan raden en staten.

Dit strategisch kader is (op basis van relevante beleidsprogramma's medio 2024) opgesteld voor de lange termijn en dient ten minste **elke vier jaar** te worden **geëvalueerd**. Of zoveel eerder als nodig is. Eerdere bijstelling is namelijk ook mogelijk als GSP NV en/of de gezamenlijke overheden hier aanleiding toe zien. Wijzigende omstandigheden of nieuwe ontwikkelingen (of inzet op nieuwe niches) kunnen daar een reden voor zijn.